

OBRAVNAVA BOLNIKOV Z RAKOM V ZADNJIH ŠESTIH MESECIH ŽIVLJENJA

Marjana Bernot, Jožica Červek, Maja Ebert, Mirjana Rajer,
Katarina Lokar, Barbara Šegedin, Boštjan Šeruga, Branko
Zakotnik

Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, 1000 Ljubljana

Uvod

Za zdravljenje bolnikovih simptomov v sklopu paliativne oskrbe, z izjemo obravnave kronične bolečine, na Onkološkem inštitutu Ljubljana (OI) nimamo izdelanih priporočil oz. minimalnih standardov. Nimamo podatkov o kakovosti oz. o utemeljenosti strokovnih odločitev, niti o številu bolnikov, pri katerih poteka oz. bi bila potrebna paliativna oskrba. Ta je prepuščena individualni presoji lečečega onkologa in ostalih zdravstvenih delavcev, saj na OI nimamo ustrezno izobraženega kadra za izvajanje paliativne oskrbe.

Namen raziskave

Z raziskavo smo želeli ugotoviti kakovost dokumentiranih podatkov in ustreznost obravnave bolnikovih simptomov, da bi na osnovi morebitnih pomanjkljivosti pripravili potrebna priporočila za paliativno oskrbo. V raziskavi želimo:

- primerjati paliativno oskrbo na Onkološkem inštitutu v Ljubljani z uveljavljenimi standardi,
- ugotoviti način obravnave simptomov,
- ugotoviti način oskrbe bolnikov v zadnjih dneh življenja.

Metode dela

V raziskavi smo opravili retrogradno analizo dokumentacije bolnikov, ki so umrli v letu 2002 in so bili vsaj enkrat v zadnjih 6 mesecih življenja obravnavani na OI. V ta namen smo izdelali vprašalnik za vnašanje razpoložljivih podatkov o fizičnih, psihičnih in socialnih simptomih in obravnavi teh simptomov. Vprašalnik smo sprva testirali s pilotsko raziskavo, v kateri smo pregledali dokumentacijo 40 bolnikov ter ga po analizi dobljenih podatkov ustrezno priredili. V prirejen vprašalnik smo vnesli podatke iz dokumentacije 145 bolnikov, podatke smo nato analizirali z deskriptivno metodo dela.

Rezultati

V raziskavo je bilo vključenih 136 bolnikov, od tega 42,6% moških in 57,4% žensk. Povprečna starost ob smrti je bila 64,7 let. Najpogostejša diagnoza je bila rak dojke, sledijo rak debelega črevesa in danke ter ginekološki tumorji. Na Onkološkem inštitutu je umrlo 21% bolnikov, ostali so umrli bodisi doma ali v drugih ustanovah. V tabeli prikazujemo, kateri simptomi so bili pri bolnikih najpogostejši in kako so bili urejeni. Iz pregleda dokumentacije izhaja, da so pri posameznem bolniku registrirani samo nekateri simptomi, brez podatkov o prisotnosti posameznih simptomov pa je približno 35% bolnikov.

Tabela: Simptomi pri bolnikih v zadnjih 6 mesecih življenja

SIMPTOM	POGOSTNOST (%)	ZDRAVLJENJE USTREZNO (%)	ZDRAVLJENJE NEUSTREZNO (%)
Bolečina	69	47	35
Simptomi prebavnega trakta	45	44	28
Dispnoe	27	32	45
Nevrološki simptomi	18	42	41
Psihične težave	10	13	42

Zaključek

Z raziskavo smo ugotovili, da so podatki nesistematični, pomanjkljivi, premalo natančni, nekontinuirani in razpršeni po celotni dokumentaciji. Pri bolnikih, ki so bili obravnavani ambulantno, iz dokumentacije ni razvidna ustreznost oskrbe bolnikov. Pri hospitaliziranih bolnikih je več podatkov o terapiji, ki so jo prejeli v bolnišnici (temperaturni list), ni pa podatkov o terapiji doma (trajanje jemanja zdravil, odmerek, vrsta zdravila). Zelo redki so podatki o obravnavanju bolnikov izven OI, kar kaže na slabo komunikacijo z družinskim zdravnikom.

Glede simptomov smo ugotovili, da niso bili enakovredno obravnavani. Najpogosteje je bila izpostavljena bolečina, malo manj gastrointestinalni in respiratorni simptomi, zelo malo pozornosti je bilo namenjeno psihološkim, psihiatričnim in socialnim težavam. Nobeden od simptomov ni bil stopenjsko ocenjen, zato ni bilo mogoče slediti uspešnosti njihove obravnave.

Na zaključku poudarimo, da je nujno potrebno čimprej določiti minimalne standarde strokovne dokumentacije in obravnave. Poleg tega moramo vzpostaviti dialog med lečečim onkologom in družinskim zdravnikom s standardnimi formularji.